

**Bpesti Igaz Tóra és
Jesivákat Támogató
Egylet** (Postacsek-
szám: 35,279)

III. Tomché Jesivász Sabosz kimutatás
Frankl Adolf-minjon. Dr. Reiner Imre
10, Blau Lipót, Klein Armin 5-5, Grosz-
berg Jenő 4, Hilferding Lipót Kohn Ru-
dolf, Weisz Jenő, dr. Fürst Aladár 3-3,
Sclinger Mór, Klein Jenő, Parna Samu,
Blau Miklós 2-2, Berger Vilmos, Wül-
liger Jakab, N. N., Berkovits Jenő 1-1.
Összesen 48 pengő.

Király ucca 6. sz. imaház. Weintraub
Ábrahám, Horn M. Izsák, Filut Beinisch
5-5, Mannheim Miksa 4, Roth Elek, Klein
H., Kopolovits Bernát, Issmann Vilmos,
Issmann N., Koppel S., Blum Ábr. 2-2,
Finkler S., Friedmann S., Steinmetz Ábr.,
Rosner M., Issmann F., Eichbaum H.,
Grünfeld I., Bialazurker I., Judenfreund
M., Schmelz Dávid, Weintraub L., Aske-
názi A., Horn Jakab, Horn Henrik, Taub
J., Einhorn S., Mendlovits S., Weintraub L.
1-1. Összesen 51 pengő.

Büchler féle minjon. Büchler József,
Friedmann Jakab 2-2, Büchler Andor,
Bernstein Hermann, Katzburg Fülöp, Ken-
de Mór, Klausz Bernát, Haasz Béla, Lö-
rincz József, Oppmann Samu 1-1, Blu-
menthal Dávid, Edelstein N., Fogel Dávid,
Gringlinger J., Groszmann Zsigmond, Klein
Jenő 0.50-0.50, Blumenthal Benő 0.20.
Összesen 15,20 pengő.

Lülher ucca 4. sz. imaház. Bienenstock
Vilmos, Schuhfeld Izidor, Márkus Sán-
dor, Rosenfeld Márton, Seidner Miksa
5-5, Fischer Vilmos rabbi, Krausz Lajos-
né 4-4, Grünstein Márton, Izsák László,
Hecht Jaquer, Goldner Jenő 2-2, Kohn
Mayer, Nöth Ábrahám, Freisinger Lipót
1-1. Összesen 44 pengő.

Rózsadombi minjon. Schönberger Ch.
10, Sternberg Z. J. 5, Kövesi B. M. 3,
Herskovits R. I., Weisz M., Kornitzer A.
M., Kövesi Ch. Sch., Mayer N., Weisz J.,
Hartstein J. 2-2, dr. Herskovits, Mayer
A., Sternberg N., Herskovitsné 1-1. Ös-
szesen 36 pengő.

Pénztárnál befizetve: Spiegel-Rein es-
küvő 15, Klein Dávid 12, óbudai Freudiger
Károly, dr. Pápai Márton, Nefejeits uccai
imaház, Eppler Sándor, Stern Hermann
10-10, Rombach templom 50, Lehner Béla,
óbudai Freudiger Noibert, László
Izsák, Weisz Gusztáv 5-5, Löffler Henrik,
Rosenthal Márkus 3-3, öz. Spiegel Hen-
rikné 2.50, Ungár Márton 1.50, Sonnen-
schein A. Jakab, dr. Groszmann Frigyes,
Rebenwurz Izidor, Friedmann József 1-1,
Donath József 0.50. Összesen 161.50 pengő.

Postatakarékpénztár útján befolyt ado-
mányok: Klein Boldizsár 10, Horn M.
Izsák 5, öz. Leopold Ignázné 3.50, Po-
litzer Bodog, Steiner Sándor 3-3, Falk

Dávid, Wohl Arnold, Dr. Kabá Imréné,
Vámos Armin 2-2, Kelemen Simon, Katz
Izidor, Spatz Henrik, Klein Imre, Breuer
Gusztáv 1-1. Összesen 37.50 pengő.

Orthodox Izraelita Ifjak Önképző
Egysége: Neuwirt S. S., Sussmann Ti-
bor, Stern Jónás 3-3, Herzfeld N. 2,
Lánger 1.50, Klein I., Braun (Laudon u.),
Davidovits Andor, Frank Á. Fischer A.,
Gewürtz Ferdinánd, Glück Dezső, Heiden
I., Heiden T., Katz L., Klein S., Lefkovits
R., Sussmann M., Steif H., Strauszmann
S., Stern M. 1-1, Boross Duschinsky I.,
Csillag, Ehrenfeld, Frank B., Gewürtz
Miksa, Gansel M., Klein M., Klein M.,
Löffler I., Méth, Neugewirtz L., Pollák I.,
Steinmetz S., Silberberg, ds. Strauszmann,
Simonovits, Weinstock, Fesztinger
0.50-0.50, Feldmann L. 0.30. Összesen
39.86 pengő.

Écs Chájim imaház: László J. A. 10,
Grüner B., Mautner A., Stern E. D. Go-
ldstein A. D., Roth E., Weinberger D. 1-1,
Strasser Ignác, Flamm B. 0.50-0.50. Ös-
szesen: 17 pengő.

Apró hirdetések

HÁZASSÁGOKAT eredményesen és dísz-
kréten intéz: Kornfeld Dávid (a néhai
makói főrabbi z. c. l. fia) Budakeszi,
Kossuth Lajos utca 20. Válaszbélyeg.

HETI 40-50 P biztos kereset! Keresek
oly megbízható, agilis, kerékpározni tudó
fiatalembert, aki ostorsztygyáram részre
utazna. Singer Lázár, Szilárkány.
(Sopron m.)

28 ÉVES, jesivát végzett, intelligens fa-
reszkedő benőstülne, más szakmába is.
„Szép család” jeligré.

ÁLLÁSBAN levő unokánóvéremet férjhez
adnám 45-50 éves vallásos uriembert. Jeli-
ge: „Min hasomajim

„MAZL” orth. kóser szappan a legolcsóbb.
Goldstein Benjámín szappangyára Deb-
recen, Hunyadi utca 18.

JÓL JÖVEDELMEZŐ vállalathoz
40-50.000 Kc-vel társat keresek. Pénz
biztosítva. Bővebbet: Müller József,
Bratislava, Edlov dvor.

OKLEVELES TANITÓT keresek szent-
temberre, első elemist fiamhoz. Német
anyanyelvű és perfekt chümes-oktató
legyen. Fülöp Mór, Téglás.

MAGÁNYOS NŐ kelles otthon talá-
hat. K. Szunyogh Katalin, Bpest, Jókai
tér 7.

GYERMEKSZERETŐ árvalány elmenne
vidékre is háztartásban és üzleti kiszol-
gálásban jártas, 6 éves bizonyítvánnyal
rendelkezik. Singer Gusztáv címén, Há-
ber Mariska, Naszály, Komárom m.

NYARALÁSRA ELVÁLI! ALNA 1-2
gyermeket, fiatal lányt, vagy urnót, folyó
partján fekvő faluba, orth. család. Bő-
vebbet: Butorizlet Weiszlényi ucca 24.

39 ÉVES árvalány elmenne jobb család-
hoz, gyermekek mellé, ahol családtagnak
tekintenek. Kálmán Gizella, Törökbálint,
Nyár utca 12.

JÓ CSALÁDBÓL való dolgos középkori
asszony férjhezmenne. „Streng orth.”

MINDENES-FŐZŐNŐ állást, esetleg ma-
sás-surolást 3 P-ért napszámra is vállal.
Király utca 21. II. 39.

ORVOSTANHALLGATÓ napi 4 órában
7-10 éves gyermekeket jó levegőjű ját-
szóterekre visz. Perfekt német. „Havi
12 pengő”.

FELHÍVÁS A MUNKAADÓKHOZ!
Ha bármilyen alkalmazottal van szük-
ségre, forduljon bizalommal hozzánk.
Elvünk: „megfelelő helyre, megfelelő
egyénit!” Tegyen próbát és meg lesz ve-
lünk elégedve. Országos Tiferesz Bachu-
rim „Smirasz Sabosz” Bizottsága, VI.,
Laudon utca 3. (Hivatalos órák naponta
este 7-8-ig, kedden este 7-9-ig.)

ELKÜLDENÉM 10 és 14 éves leánykái-
mat Pozsony, v. Sopronba nyaralásra,
német szóra. Cserébe 2 gyermeknek leg-
kötőbb elátást és gondozást biztosítok.
Ajánlatok „Alföldi uricsalád” jel-
gén válaszbélyeggel kiadóra küldendők.

PERFEKT HÉBER SZEDŐ megfelelő
állást keres. Ajánlatokat a szerkesztőség
továbbít.

FIATAL PEKSEGED orth. helyre azon-
nalra állást keres. „Szerény” jelige.

JÖMENETELŰ gabonauzlet vidéken, kis
tökével társat keres. Lakás és raktár
van. „Megélhetés” jelige.

ORTH. URICALÁD vagyontalan árva-
leánya vagyok. Biztos egzisztenciájú fiatal-
ember, aki szintén meghitt, barátságos
otthonra vágyik, válaszoljon soraimra,
hogy közös otthonunkat megteremthes-
sük és egymás segítőitársai legyünk.
Jelige: „Galamb 23”.

KÖNYVELŐI, bizalmi állást vállal, ke-
resk. érettségizett perfekt fiatalembert
teljes ellátásért. „Törökös szerény” jelige.

NYARALÁSRA Budakeszin, leány vagy
egyedülálló nő orth. helyen szobát kap-
hat. „Esetleg ellátással” jeligré.

GYERMEKSZERETŐ jobb leány elmenne
kisebb családhoz, esetleg magánoshoz.
Varr, kézimunkázik. Otthont keres. „Sze-
rény igényű” jelige.

Felelős szerkesztő és kiadótulajdonos:
GROSZBERG JENŐ

SPRINGER NYOMDAI MŰINTÉZET.
Budapest, VII., Bethlen-utca 33.

אלגעינייע יידישע צייטונג

ה"ב

ZSIDÓ UJSÁG

AZ ORTHODOX ZSIDÓSÁG FÜGGETLEN HETILAPJA

Alapította:
Groszberg LipótSzerkesztőség és kiadóhivatal:
BUDAPEST, VII., SIP UCCA 10.
Telefon: J. 42-5-90. Csekkszám: 50.791.
EGÉSZ ÉVRE 20 PENGŐ (Kalföldre 25 P.)Szerkeszti:
Groszberg Jenő**Kórtünet**

Több helyről kapunk értesítést, ar-
ról, hogy a hitközségi választásokat
vezető elnök, rendőri, vagy csendőri
karhatalom megjelentetésével lepte
meg a zajongókat és az engedetlenek-
ket. A rendőri felügyelet alatt folyó
hitközségi választások a legeslegszo-
morubb tünetei a mai hitközségi éle-
tünknek, amiről egész bátran mondhat-
ható a biblia szavával: „v'chén laj
jéosse bejiszroel” — *ilyesminek nem
szabad előfordulni a belső zsidó élet-
ben.* Minden ilyen esetben pontosan
kellene ismerni a mellékkörülményeket
és a szereplő egyéniségeket, mert
ilyenkor alkalmazható a Perek intése:
„Ne itélj felebarátod felett, amíg hely-
zetébe nem kerülsz”. Minden válas-
tási elnök azt fogja ugyanis mondani,
hogy: másképpen nem bírta helyreállít-
tani a rendet és a csendet. A hatalmon
levő, vagy a hatalomhoz jutott párt
pedig tapsolni fog az erélyes, rendőrt
hívó elnök intézkedésének. A kisebb-
ségben maradt, vagy kisebbségbe ju-
tott párt, vagy azok az egyesek, akik-
nek megfélemlítésére jelent meg a
karhatalom, panaszkodni fognak a
terror, brutalitás, ázsiai erőszak miatt
s bár esetleg nem is vallásosak és nem
is jártasok a héberben, azt kiabálják:
„chilül hasém”.

Mi az igazság ebben a zürzavarban?
Kinek van igaza? a rendőrileg támo-
gatott elnöknek? vagy az ellene tiltakozó
elkeseredésnek? Annak van
igaza, aki cselekedeteiben, akár, mint
intézkedő, akár, mint ellenzék, meg-
tartotta a *vallástörvénynek, a társa-
dalmi életnek s az erkölcsnek előírásait!*
Azzal tisztában kell lennünk,
hogy a hitközség erkölcsi testület s az
erkölcs jellegétől mi sem idegenebb,
mint az erőszak. Ahol egy hitközségi
gyűlésen rendőrök jelentek meg, ott a
hitközség erkölcsi mivelta helyrehoz-
hatatlan károkat szenvedett. Tekintet-

tel kell lenni továbbá arra is, hogy a
zsidó közösségnek nem szabad, sem
okot adni a külvilág megbotránkozásá-
sára, de alkalmat sem nyújtani a nem-
zsidók ajkbigyesztő, lenéző mosolyára.
Az is tagadhatatlan, hogy, aki a fegy-
veres erőt igénybeveszi, az tanuságot
tesz amellett, hogy megrendült a hite
saját magának erkölcsi befolyásában.
Viszont nem lehet elképzelni egy kö-
zület rendes funkcionálását anarchia
s fejetlenség mellett, amely nem té-
vesztendő össze az ellenzékiekkel,
mert enélkül nincs egészséges egyesü-
leti élet. S az ellenzékiekkel nem
lehet mindig főnök tenor, ha *valóban
elvi kérdésekről, vagy igazi visszaélé-
sekről van szó.* Angliában az opposzió
nevezheti magát „Öfelsége leglojal-
sabb ellenzékének”, mert az ottani par-
lamenti viszonyok mellett a ma ellen-
zéke a holnap kormánypartja, — de
az, ami Angliában lehetséges, az nem

Mi történt Böszörményben?

Amidőn a „Zsidó Ujság” legutóbbi
számában „A magyar orthodoxia régi
küzdelméből” című cikket elolvastam
és gondolkodni kezdtem a 65 év előtti
aktuális orthodox problémákon, aka-
ratlanul is arra a konkluzióra jutot-
tam, hogy ha az ember objektive pár-
huzamot akar vonni a régi idők prob-
lémái és a mai idők bajai között, ugy-
a dolgokat megfelelő tárgyilagossággal
néző ember kivétel nélkül minden
esetben kénytelen arra a megállapi-
tásra jutni, hogy elődeink és nagy-
jaink oly hagyományokat igyekeztek
reánk hagyni, melyeknek betartása
már eleve megóvta volna az orthodox
zsidóságot olyan bajoktól és surlódá-
soktól, amiket épen ezen hagyomá-
nyok többé-kevésbé való mellőzése
idéznek, vagy idéztek elő.

lehetséges — sok hitközségben. Nincs
tehát más eszközünk a rendőri kar-
hatalomnak a hitközségi életbe való
bevezetése ellen, mint az, hogy *ne-
velni kell a vezetőket s az ellenzék-
egyaránt.* Nem csak aktív „chilül ha-
sémét” nem szabad elkövetni s csak
oly könnyedén érélyeskedni állami
hatalmi eszközök útján, hanem irtozá-
tos bűn a *passziv* „chilül hasém”,
amikor személyes okokból, hiúságból
lehetetlenné akarják tenni egy hit-
község életét. És oly felekezeti közvé-
leményt kellene teremteni, amely meg-
bélyegzi azokat, akik akár aktív, akár
passziv *chilül hasém*et elkövettek.
*Fokozni kell a közösség iránti felelős-
ségérzetet* és nem szabad a hitközségi
életet politikai kortestanyák nivójára
lesüllyesíteni, komiszkodó trükkök,
anyagi érdekek által összeabroncsolt
érdekszövetkezetek és állami brachi-
áitással bélelt hiányos zsarnokskodá-
sok színhelyévé tenni. Mert a pártok
győzelménél fontosabb a zsidó közös-
ség erkölcsi integritása és mocsoktalan
vallási jellege.

A „Zsidó Ujság” e közleményének
igazsága mellett szomorú tanuságot
tesz az az eset, amelynek a hajdubö-
szörményi hitközség volt a tanuja. A
helyzet megértéséhez tudni kell, hogy
a helybeli hitközség peszách félünne-
pén választotta meg új előjáróságát.
A választást petícióval támadták meg
egyesekek, még pedig azért, mert a hit-
községi elnök vallási életmódját nem
tartották egy orthodox elnökhöz méltó-
nának. A petíció ügyében nem történt
döntés. Ellenben az új előjáróság
kénytelen volt nemsokára lemondani,
mert a költségvetés beterjesztésénél
kétharmad szótöbbséggel leszavazták.
A hitközség erre új választást tartott,
amelynek eredményeképpen a régi elő-
járóságot újra megválasztották. Julius
3-án kellett a költségvetést letárgyalni.

Az egyik tétel törlesztését kívánták az ellenzéki felszólalók. Erre az elnök 10 percre felfüggesztette az ülést. Az ülés megnyitása előtt két rendőr megjelent egy felügyelőhelyettesel s a két rendőr az *órajn hákajdes*-nél — arccal a közönség felé — foglalt helyet. Az elnök ur, ilyen asszisztálás mellett, elsősorban kiutasította a szavazattal nem bíró érdeklődő hallgatókat, majd a rendőri asszisztencia ellen tiltakozó szavazóképes tagokat kivezetette. A kirendelt karhatalom a dolgát „tapintatosan” végezte a szó legszorosabb értelmében. Miután az elnök ilyen „kézzelfoghatóan” bizonyította be igazát, a hátramaradtak rövidesen megszavazták a költségvetést. Erős a meggyőződés, hogy *nem volt komoly ok karhatalom berendelésre*, mert az ilymódon való elintézés tulságosan egyszerű s nem kell hozzá nagy bölcsesség. Másrésztől meg vagyok győződve arról, hogy egy hagyományhű, vallásos életet élő elnök *nem sietett volna rendőröket állítani a besz-hamidrosba a frigszekerény elé.*

Angyal Benő
(Hajduböszörmény.)

A szerkesztőség megjegyzése:
Cikkirő közleményét saját felelősségére, az orthodox kérdésekre való tekintettel kiadtuk. Rendkívül örülnénk azonban, ha adataira, illetékes cífolat érkezne.

יצא לאור ספר הבחור בן נרני על המשנה חומשי תורה. מוהדר גם בדפוס ובכתיבה. מחוקק ש"מ עמודים מהנהיג מוהרי"ר יוסף ישראל דייטש זצוק"ל ראב"ד דק"ק בי"ד דרומאט. מהיר הספר חמשה מענטש. להשיגו אצל המו"ל
Deutsch-Dávid főrabbi, Balassagyarmat.

x KISVÁRDÁRÓL írják: „Blum Mór nagyváradi rabbi, aki apósának, Rosenbaum főrabbinak látogatására nálunk időzött, a hitközségi vezetőség felkérésére a nagytetplomban lebilincselő drósót tartott.”

BECKERT HUGÓ
parókakészítő specialista
A legújabb modellek
állandóan raktáron.
Budapest, Dob ucca 27.
(Skrek-ház) Lift.

x A JÓL ISMERT WEISS PENSIÓ LAURANÁBAN *Abbazia* mellett, a nagy-rabecsi közönség tudomására hozza, hogy házat fölcserélte egy gyönyörű villával. Közvetlenül a tengerparton fekszik. Az összes szobák a tengerre nyílnak, nagy balkonokkal. A fonyha elsőrendű és szigorúan vallásos. Az ára a mai viszonyoknak megfelelően *rendkívül olcsó*. Érdeklődőknek szívesen szolgál részletes árajánlattal.

A pesti izr. hitközség közgyűlése

Mint a „Zsidó Ujság” jelezte, a pesti izr. hitközség vasárnap közgyűlésén élesen összecsapott a jelenlegi hitközségi elnök, Stern Samu pártja a Buday-Goldberger Leó vezérlete alatt álló párttal. A viszály még onnan keletkezett, hogy Stern Samu hitközségi elnök országos elnökké való választása elleni tiltakozás jeléül Goldberger Leó, Kaszab Elemér gyáros és Vida Jenő, felsőházi tag leköszöntek előljárási tiszteletéről. Eredménytelenek maradtak a heteken át folytatott tárgyalások, amelyeknek célja volt a leköszönt három előjáró visszahozása. Időközben megalakult az ő vezetésük alatt a hitközségi alkotmánypárt, amely saját jelöltjeit akarta az előljárási tisztségekbe behozni saját lobogója alatt, így többek között a lemondott 3 előjárót is.

A képviselőtestületi gyűlés ritka látványt nyújtott. A terem, ahová a sajtó képviselői kívül csak a képviselőtestületi tagok léphettek, színültig megtelt. A teremben zsbongás, vitatkozás, feszültség, amikor Stern Samu elnök bevonul s megnyitja a gyűlést. Első pontnak hat új előjáró választását tűzi ki. A választási módról az alapszabály úgy intézkedik, hogy az előljárási megválasztásánál a szavazatokat „nem kell” borítékba tenni. Az ellenzék szónokai azt vitatták, hogy az alapszabály alapján az elnök elrendelheti a titkos szavazást, míg több felszólaló azt hangoztatta, hogy az alapszabály *tiltja* a titkosságot. Ezekkel szemben az elnök azt ajánlotta, hogy azok, akik akarják borítékban gyakorolhatják szavazati jogukat. Ilyen irányban határoztak is.

Több mint két óráig tartott az izgatott vitatkozás, amelynek folyamán Friedmann Ignác és Sándor Pál között rendkívül éles összecsapás is volt. — Utána nagy izgalomban megkezdődött a szavazás. Összesen 266 szavazatot adtak le. (A hitközség életében páratlan rekordszám!) A *választásnál Stern Samu pártjának listája győzött* Goldberger listája fölött. A Stern-listán a legtöbb szavazatot kapta *dr. Rosenák Miksa* egészségügyi főtanácsos (191), s az ellenpártból budai Goldberger Leó (104). A megválasztott új előjárók: Barna Károly ügyvéd, Blum Ödön körzeti elnök, Kálmán

Metsző-(sakter-)fujtatók!

SULKÓ ÉS WINTERNITZ
fujtatógyár. Alapítva 1894.
Budapest, VI., Jász-u. 3.

A magyarországi aut. orthodox hitközségek tulnyomó részének állandó szállítója.

Javitások!

Henrik bankvezérigazgató, Ledermann Mór nagykereskedő, Magyar Bertalan nagykereskedő, Rosenák Miksa kórházigazgató. Az ellenzéki lista a következőkből állott: budai Goldberger Leó, Kaszab Elemér, Vida Jenő, Friedmann Ignác, Gál Jenő, dr. Steiner Gyula.

Az eredmény kihirdetése után nagy ovációval tüntettek Stern Samu mellett. A megválasztott új előjárók nevében Rosenák Miksa mondott köszönetet a megválasztásért. A közgyűlés ezután Eppler Sándor főtitkár előterjesztése alapján letárgyalta az 1931. évi zárszámadást és évi jelentést, amelyet a közgyűlés egyhangulag elfogadott.

Friedmann Ignác indítványa felett (a hitközség fejezze ki tiltakozását az ellen, hogy a VI. községkerületi választáson Sándor Pál rendőri hatalmat vélt igénybe) a közgyűlés napirendre tét. Utána 3 választmányi tag helyét töltötték be, amely aktussal véget ért a nevezetes közgyűlés, amely 11 tizenegyötől délután három óra utánig tartott.

נאטר ארטו נאטר és doboz-sajtók, valamint az összes sajtókülönlegességek állandóan a legjobb minőségben kaphatók a

Viktória Sajtgyárnál
ÖLBŐ, Vas megye

Együttal felhívjuk a n. é. közönség figyelmét arra, hogy a Viktória Sajtgyár szombattartó cég és az egyedüli sajtógyár, ahol az orth. kóser tejtermékek az összes „chümmerek” betartásával a **Chaszam Szajjer** előírása szerint készülnek.

DÉDAPA, NAGYAPA, APA, FIÚ, UNOKA

mindegyik megtalálja nálunk az arcához szükséges készletet borotválóport, mely semmit nem ég, jól működik és kitűnően van illatosítva.

„BARBIRIN“-t,

mert utánozzák, dumping árban adjuk ismétlérszerű vevőinknek. — 1/4 kg doboz 16 fillér, 1/2 kg doboz 32 fillér. — Minden kilogramhoz 2 mintacsomag gratis! „RASOL“-nál 40%, „KUMALÁTOR“-nál 50% engedmény 5 kg vételnél ismétledőknek.

„RASOL”
VEGYIPARI VÁLLALAT
BUDAPEST, VI., SZIV UCCA 4. SZÁM.
SZOMBATTARTÓ CÉG.

Dolgozzunk önzetlenül egy szebb jövőért!

(Levél L. J. urhoz.)

Igen tisztelt Hitrokonom!

B. sorainak nagyon örvendtem. Az öröm azonban nem ezek tartalmára vonatkozik, mert tapasztalataim, amelyek az én tapasztalataim is, nagyon szomorúak. Annak örvendek, hogy Ön komolyan foglalkozik a zsidóság nagy kérdéseivel és szebb jövőt szeretne látni, mint ez a mai nemzedéktől várható. Ön felveti a kérdést:

„Mi idézte elő a zsidóság hanyatlását, és van-e mód arra, hogy meg lehessen állítani a hanyatlást oly korban, amelyben nem-orthodox hitrokonaink nagy része csak két ünnepet akar az évben megtartani?”

K. Hitrokon! Ezen kérdésekre a zsidóság legújabb története ad kielégítő feleletet. A múlt században emancipálták a zsidókat; így megbarátkoztak a népek kulturájával és nem vették észre, hogy nem minden arany, ami fénylik. Külsőségeikért feláldozták szent vallásunk minden drága kincsét. Ennek tudatára egyesek nagyon későn ébredtek, azért a zsidóság — sajnos — legnagyobb része nem ismeri a mult dicsőségét, irodalmunk szépségét, bölcséink tanítását. Sámuel prófétahoz hasonló próféta-kellene megjelenie, hogy Izrael fiai ismét imádják az ősatyák nagy, hatalmas és félelmetes I-tent. A lelkiismeretes rabbi a sok akadályt nem tudja leküzdeni. Boldog, ha legalább a jókat bátorítja és ökö megmaradnak jámborságukban. Több mint 30 éve működöm mint rabbi. Megpróbáltam mindent, hogy vallástalan hitrokonaimat megnyerjem a zsidóságnak, az ifjúságot a jó utra vezessem. Volt idő, mikor minden nap fejtegettem a Tóra igéit, hitzónoklatot tartottam minden szombatban; jó zsidó-tartalmu könyveket adtam hiveim kezébe; könyveket irtam és terjesztettem; ifjúsági egyesületeket létesítettem és még a vakációban is odacsalogattam az ifjúságot, — megmenteni nem tudtam. Ha az atya nem imádkozik, nekéz erre az ifjakat szoktatni; ha az anya nem gyakorol jól ember-társaival, fiai, leányai — kit utánozzanak? De még sem esem kétségbe. Bizom a szebb jövőben. E bizalmat változatos történetünk ismerete ápolja szívemben. A betegséget ismerem. Nekem a Tóra feleletet ad minden kérdésre. A „*tajchóchó*“-ban olvassuk: „Ha nem akartok rámt hallgatni, más és más csapást mértek rátok, hetet, a ti bűneitek (száma) szerint.” E hét bűn, amelyet *Rási* felsorol, a következő: 1. Az ember szabad idejében, ha már otthon van, mindennel szórakozik, de a Tórát nem veszi kezébe. Nem „tanulni”, az első bűn, amely más bűnöket idéz elő. 2. Nem hajtja végre a kinyilatkoztatott parancsokat.

3. Szálka az ő szemében az, ha látja, hogy más igenis végrehajtja. 4. Gyűlöli Izrael bölcséit, akik a színáji igét hirdetik. 5. Megakadályozza a jobbakat kötelességük teljesítésében. 6. Tagadja a parancsolatok és tilalmak i-teni eredetét. 7. Vége tagadja, hogy a világnak van Teremtője.

Nemde, k. Hitrokonom, most már mindent megmagyaráz magának. Minthogy már az iskolákban sem tanítják a Tórát úgy, mint kellene, minthogy azok, akik egyszer mégis „tanultak” valamit, — mint mondják — nem érnek rá komolyan elmélkedni a zsidóság tanai fölött, távozik a zsidó szívekből a komolyság és szentség, a jámborság és emberszeretet és sem I-ten, sem embertársaik iránti kötelességeket nem teljesítik.

Ismerni tetszik *Rabbi Akiba* hasonlatát: Egy patakhoz jött egyszer egy róka és látta, hogy a halak ide-oda szaladgálnak. Mikor ennek oka felől tudakozódott, azt felelték a halak, hogy az emberek kivetik hálójukat, hogy megfogják. A róka erre azt a tanácsot adta nekik, hogy jöjjenek ki és lakjanak vele együtt az erdőben. Válaszuk az volt: Ha mi nem vagyunk biztosak elemünkben, mégis élünk; a szárazföldön mindenesetre meghalunk. — A zsidóság eleme — a tóratanulás. Ez élteti a zsidóságot. Az év minden szombatja és minden ünnep más-más igazságra figyelmezteti, emlékezteti, bátorítja. Az ősök története — jó cselekedeteik utánzására serkent minket. A bójtnapok tanulságai az önzéstől tisztítják meg a szívet és fokozzák akaraterjét. Ha a zsidó mindezt nem látja be, nem lehet rajta segíteni. Ugy mint Faraó a csapások sulya alatt belátta, hogy „I-ten igazságos, ő meg népe, ők a bűnösök”, ugy most is a sok csapás, amely az embereket éri, i-teni szózat, hogy javuljanak meg a föld lakói. Sajnos — kevesen értik meg, még kevesebben hagyják abba bűnös életmódjukat.

A zsidóságnak egy nagy bölse, aki a mult században megmentette a német zsidóságot, néhai Samson Ráfael Hirsch z. l. frankfurti rabbi azt tanítja: A zsidó-

kat, akiket a materializmus megtisztálatlanított, azokat tanítással nem lehet észre téríteni, de ha egy lelkes, intelligens zsidót látnak, aki nemcsak vallási, de polgári kötelességeit tudatosan és lelkesedéssel hajtja végre, ez mégis meghatja őket; a jó példa világít, mint a nap. Ez fontos!

M. t. Hitrokonom! Ön, mint látom, ilyen zsidó. Törekedjék arra, hogy ebben a tekintetben mindenkit felülmuljon. Ha csak ráér, tanuljon sokat. Nem tudom mennyire jártas Ön a héberben; ha nem, akkor tanulmányozzon kellő utbaigazítás mellett magyar és német zsidó vonatkozású könyveket.

A közelmult *Sovüajsz*, amelyen Ruth könyvét olvastuk, hirdeti: A derék *Noémi* jámborságával és humanizmusával felébrésztette a pogány *Ruth*-ban a zsidóság iránti mély szeretetet. Utánozzák *Noémit* és *Boáz* nők és férfiak, akkor nem kell kétségbe esnünk a zsidóság jövője fölött. Ilyen szülőkől származnak a *Dávidok*, akik letiporják Izrael ellenségeit, akik visszaállítják a régi dicsőséget. Adja az ég, hogy mi is lássuk!

Hitrokon! üdvözlettel
Jakóbfé Isták

A zsidók elverték a vasgárdát

A romániai választásokkal kapcsolatban egy romániai városban *Tighina*-ban nagy verekedés folyt le a zsidók és a vasgárdisták (nacionalista terroristák) között. Mintegy száz vasgárdista érkezett a városba, ahol agitálni kezdtek jelöltjeik érdekében. Közben egy zsidó polgárt megverték. A segélykiáltásokra a város zsidó polgárai a helyszínere siettek és megtámadták a vasgárdistákat és alaposan helyben hagyták őket. Hamarosan rendőrség érkezett a helyszínre, amely csak nehezen tudta kiszabadítani a vasgárdistákat és kénytelen volt őket letartóztatni, hogy megmentse a zsidó lakosság duhe elől.

Fränkel az egyetlen orth. kóser vendéglő **Siófokon**
a fürdőtelepen **Bathányi-utca 21**
és Pensió **István-út 4**

Győződjön meg Ön is arról, hogy hol lehet jól, szívet, izléseket olcsón vásárolni!
Ha órát és ékszer akar venni, úgy **WEINSTOCK JÓZSEF**
órás és ékszerészhez kell menni.
(Kazinczy-templommal szemben) Telefon 34.42. Szombaton zárva. — Aranyat, ezüstöt legmagasabb napi árral vevszek.
Kazinczy-u. 34.

„A zsidóság szokásainak tára“

Minden néprétegnek vannak szokásai, melyek együttvéve hozzájárulnak azon sajátos formáknak kialakulásához, amelyekben azon népréteg mutatkozik, és amelyek megkülönböztetik őt másoktól. A szokások a nép lelkéből erednek és mint ilyenek, csaknem oly fontosak, mint a népnek egyéb közös produktumai, amelyek ama népnek jellemző vonásait adják és amelyekről semmilyen nép le nem mondhat.

A szokások között lehetnek olyanok, amelyek tetszetősek a szemnek, lehetnek olyanok is, amelyek az első pillanatra érthetetlenek más nép fiainak; egy azonban biztos és ez az, hogy minden népnél fontos, szokásai mellett kitartani. Mert a szokások szerint kifejlődött életmód képezi azon lelkifolytonosságot, amelyben egyik generáció a másikat követi. És valamint a nyelv, a vallás, a kultúra és a közös mult, úgy a szokások összessége is egyike azon fontos tényezőknél, amelyek az illető népnek fennmaradását biztosítják.

Különösen fontos az örökölt szokásokhoz való ragaszkodás a zsidóságnál, mert a zsidóság — szétszóródottsága következtében — sokkal inkább van kitéve azon veszélynek, hogy jellegzetes szokásait elveszítse és hogy idegen szokásokat átvegyen. Már pedig nincsen szokás, amely ne volna szép vagy legalább érdekes, ha azok élnek vele, akiknek körében azon szokás kifejlődött — mert minden szép, ami eredeti és jellemző egy bizonyos néprétegre — de nincsen groteszkebb, a józólést sértőbb, mintha mások szokásait majmolják.

De szerfölötte fontosak a zsidó szokások már azért is, mert leggyakrabban zsidó történelmi vagy zsidó törvényi háttérük van.

A zsidóság mögött óriási, több ezeréves mult húzódik meg: elődeinket sok öröm és még több bánat érte és mindezek szokásainkban is visszatükröződnek. Vallásunk törvényei is

oly természetiek, hogy azok az élet minden megnyilvánulását behálózzák és így természetes, hogy az ama törvények szerint berendezett élet különféle szokásokat termelt ki magából. Sok zsidó szokás tehát a zsidó törvényben leli forrását. Azért is áll fenn azon szentencia, hogy: „*minhog jisz-roel tajró* — a zsidó szokás: törvény“.

A héber irodalomban több oly jeles művet találunk, amely a zsidó szokásokat összegyűjtötte. Ezen gyűjteményes munkák több szempontból fölötte fontosak. Elsősorban megőrzik és megörökítik, továbbá egységesítik és általánossá teszik a szokásokat. Egyike a legsikerültebbeknek ezen művek közül *A. E. Hirschowitznak*: „*Ajcsár kol minhogé Jesürin*“ című műve, amely most érte el negyedik kiadását. Ezen tény egymagában bizonyítéka annak, hogy a mű a közönség körében nagy rokonszenvre talált. Hirschowitz, 430 oldalra terjedő, hatalmas művében összegyűjti az általa fölkerült, összes zsidó szokásokat és alfabetikus sorrendben elhelyezi azokat. A tartalomjegyzék egymagában 40 oldalra terjed.

Szerzőnk módszere, hogy előbb leírja a szokást, aztán megmagyarázza okát, célját, eredetét, amely néha évezredek multtal bír. Ép ezért rengeteg oly szokás is el van terjedve, amelynek magyarázatát már rég elfelejtették. A későbbiek persze odaigyekeztek, hogy a szokásnak feledésbe ment okát kikutassák, kihámozzák. Így egy-egy szokásnak többféle magyarázatára is akadunk a több ezer éves héber irodalomban. Szerzőnknek kitünő vonása, hogy nem akar saját-maga a szokásoknak magyarázatokat kiderőszakolni, csak hogy valami újat mondjon, hanem szerényen a háttérbe vonul és a régi, elismert szerzők műveit kutatja át és azoknak véleményét írja le könnyed, rövid és világos stílusban, megjegyezvén nyomban a forrást is, ami fölötte fontos az elmondottak megbízhatósága szempontjából.

Emeli a mű értékét az is, hogy a kitünő szerző, noha a „Talmud és feje-verhordozóinak“ iskolájában nevelkedett, mégis ősmerte a modern módszereket is és utóbbinak eleget téve, minden megemlítette — kb. 200 — mű szerzőjének rövid életrajzi adatait is megadja értékes szelvényeiben.

A nagyértékű mű külsőleg is megfelelő köntösben, pompás papíron gyönyörű nyomásban jelent meg *D. Fränkel* (Wien, Postamt 37. Fach 40) kiadásában. Szerző, korának legnagyobb rabbikapacitásaitól *haszkómókat* (approbációkat) nyert művének kiadására.

Temesvár. **Fleischer Lipót.**

R. Jajlis Váradon

(Saját tudósítónktól.)

Élményszámba menő szombati ünnepegyben volt része városunk zsidóságának. *R. Joél Teitelbaum* (Reb Jajlis) a *Jismách Majse* leszármazottja, a nagykarolyi főrabbi, sok ezer *chószid* rajongva tisztelt rebbeje, a szombatot Nagyváradon töltötte. Csütörtök este érkezett, a vonatnál már várták a hívek száza, következő nap özőnlöttek a vendégek vidékről, Magyarországából, Jugoszláviából, s Csehszlovákiából. Feltűnést keltett a székellyhidi jesiva 72 böcherjének felvonulása. Rabbi Joél a klauzban imádkozott, utána kidűst csinált egy 30 éves borból, amelyet e célra Fuchs Benjámin váradi főrabbi felajánlott. A lakoma, amelynél természetesen a földi táplálék csak *keret* volt a szellemi s lelki táplálék számára, amelyet a *szeüdasz sabosz* nyújtott, hajnali fél négy órakor ért véget. Déli 12 óra felé (Romániában az óra most 2 órával van előretolva, tehát 10 órák felé) járt az idő, amikor hozzákezdtek a sabosz-imádsághoz, amely délután fél négyig tartott.

Délután 6 órakor megjelent nála Mittelman Jakab hitközségi elnök s felkéri főrabbit az előjáróság nevében egy *drósó* tartására. A templomban 2000 ember szorongott. Két óráig tartott a drósó, amely felejthetetlen maradt minden hallgatója előtt. Utána solajs-szeüdasz volt éjjel 2 óráig. Vasárnap egész nap özőnlöttek a tanácsot kérők a nagyrabbi lakására. Amint titkárától R. Fajvistól hallom: a főrabbi július 6-án részt vesz az országos irodának félxfürdői tanácskozásain és I'ten segítségével Chamiso ószor beóv napján Triesztben hajóra ül, hogy elvigye őt kíséretével együtt a Szentföldre, ahol több hetet számdeközik tölteni.

Oradea. **Rosenberg Dávid.**

Berdicsevi történet

— Tárca —

A berdicsevi caddiknak fiatal korában, legnagyobb öröme az volt, ha a kis gyermekeket a chéderbe vezethette. Élre állott a vidám kis csapatnak, hangos énekszöba kezdett és csengő, erőteljes hangjában vidáman vágott belé a jókedvű gyermekesereg és énekük olyan tisztán, kedvesen, elragadó szépen csattogott az ég felé, hogy az egész világmindenség örvendezett bele. És odafönn az égben az angyalok is mind örvendeztek és dicsőítő zsolozsmáik mindannyiszor zugva, harsogva keresték az Ur trónját, valahányszor a caddik a sok kis gyereket énekszöval vezette végig az utcán, vagy ha fölkereste velük a zöld ligeteket, az erdők mélyét, a magas bérceket, ahol kipiált a boldog örömtől a sok sápadt gyermek arca. De a sátn és a sok rossz ártó szellem mind kesergett, odavolt dühében, mert akadt egy ember, aki szembeszállt velük és nem engedte, hogy az ég felé törő vidámság belefuljon a szomorúság tengerébe.

A sátnak nem volt nyugta, le akarta győzni ellenfelét és azon mesterkedett, hogy a Berdicsevit lába alá tiporja. Elment abba a városba, ahol ő a gyermekeket a chéderbe vezette, fölvette egy varázsló képét és úgy leselkedett áldozatára. A fiatal caddik megint összeszedte a maga kis hadseregét, a gyermekek ujjongó énekszöval vonultak utána, úgy, hogy édes hangocskájuk a legszebb dicsérete volt az Ur szeretetének és jószágának. Ekkor a varázsló hirtelen farkassá változott át és fogat csatolgotva tört ró a gyermekesereg. A kicsikék riadtan futottak szét, sokan betegek lettek ijedtükbén, a kétségbeesett szülők pedig elhatározták, hogy többé nem bízzák gyermekeiket a Berdicsevre.

Elnémult a kedves énekszö, csönd szállt a szük utcákra, szomorúság, gyász töltötte be a világot, de a Berdicsevi nem csüggedt. Eszébe jutott apja utolsó mondása: „Ne felejsd el, hogy I'ten veled van. Ne félj a sátnától!“

És a caddik bizott I'tenben. Megint házról-házra járt, könnyörgött a szülőknek bizsák rá gyermekeiket s azt mondta nekik, ha az ártalmas fenevad rájuk törne, ő majd szembeszáll vele és agyonüti. Az embereknek eszübbe jutott, milyen vidám jókedv verte fel az utcákat, ha a Berdicsevi a kicsikéket vezette, s ezért odaadták neki gyermekeiket. A caddik szívöbe megint visszatért az öröm, a jókedv, a gyermekek édes nótázása megint élettelt töltött el mindent, ujjongott az egész természet, de a sátn megint lesben állt. Csak hogy mielőtt a gyermekek észrevehették volna, megpillantotta a fiatal Berdicsevit! Botjával a fenevad fejére huzott, úgy, hogy a bestia felfordult. A gyermekek diadalmos, örvendözö énekszöval vonultak tovább a chéder

felé. A varázslót holtan találták az utca közepén.

Tavaszdott, közeledett Lagboajmer napja. Szörnyüségés idök vártak akkor a szegény lengyel zsidókra. A kozákok törttek rá a kis városokra, dultak, pusztítottak, öldököltek és kardjuk élére hánytak mindenkit, aki csak utjukba került. Aki életben maradt, elmenekült az erdökbe, barlangokba. A chéder alacsony szöbája üres maradt, a Berdicsevi és apró gyermekeinek dala elnémult.

Senki sem tudta, mi történt vele, megölték-e, vagy ő is elmenekült a kozákok dühe elől. Talán nem is gondoltak rá. Kinek jutott volna eszébe a halálos aggodalom és szomorúság napjaiban a gyerekek húséges barátja?

De egyszerre fölűnt a caddik alakja a hegyek sűrűjében. Végigjárta a sziklák, a barlangok, az árkok buvóhelyeit és beszölt a kicsinyekhez:

— Lagboajmer napja van!

— Csak nem akarja a gyerekeket most is magával vinni ki, messzire mint máskor? — kérdezték aggodva hitetlenül a szülök. De ő egy szöt sem szölt. Apró ijákat, nyilatokat osztott szét a gyerekek közt.

— Legyetek katonák! — szölt hozzájuk — gyeriünk el hazuról, próbáljunk véget vetni a gyilkolásnak és rablásnak.

A szülök azt hitték, hogy a rebbe csak mulatságot akar szerezni a gyermekeknek és ezért osztja szét köztük az apró, ártalmatlan fegyvereket. De a caddik kezük-nél fogva ragadta meg a gyermekeket, vitte őket magával s mikor a szülök vissza akarták tartani őket, úgy érezték, hogy erejük kevés rá, söt bennük is valami ellenállhatatlan kedv, elszántság ébredezett, hogy nyomában menjének és kövessék.

És a rebbe megindult előre, nyomában a gyermekek ijáikkal és nyilaikkal, mögöttük a felnöttek félelem, aggodalom nélkül, bizakodva, bátran. Kiléptek számiüzetésük sötétjéből és úgy érezték, hogy nincs alattuk föld, nincs felettük sötét égboltozat, hanem az egész világ ragyogó zengő kékség fönt, lent, mindenütt és ebben a derengő, sugárzó, tiszta kékségben, amely fölélesztette a szíveket, a Berdicsevi énekelné kezdett s vele énekelt az egész világ. Dala betöltötte a mindenséget, a magasságokat, a mélységeket, hegy, völgy, domb, síkság, zugva zengte vissza az éneket, vele daloltak a madárrkák a faágakon, a bokrokban, a fűben, dalolt az ég, dalolt a föld és daloltak a gyermekek, az apák és anyák, a mindenségben fölölvadó ujjongó, végtelen szeretet himnusa szállt az I'ten felé, az ég és föld boldogan ölelkeztek össze, a fák a gyönyörüségtől részegen hajtották le virágos ágaitak és lombjaik csökölkáltak egymást és a kis madárrkák is, I'ten leakisébb, legdrágább szölgái ünfelelt csicsérgéssel keresték egymás csörét és a legszentebb harmónia töltötte be a világegyetemet.

A fiatal caddik lehajolt, magához ölelte a gyermekeket, megcsökölte őket, a gyermekek is a fölszabadulás, a bizakodás diadalmos érzésével borultak egymás nyakába és szüleik is a holtra veszektetett napok emléte után megnyugodva, megújodva csökölkáltak egymást. Dal és csök uszott szerete a világon és a mindent magához ölelő szeretet csodát művelt. Megszünt a rablás, elnémult a puskák döreje, boldog béke költözött a halandók lelkébe.

Vallásosságból fakadó lelki egyensúly!

A mult hét végén egy zsidó tözsdés öngyilkos lett nővérével együtt s a Chevrának 1000 pengöt hagyott a temetkezés céljára. Pesten oda vannak az emberek: volt még egy ezrese s öngyilkosságot követett el. — A hét elején egy gyáros vetett véget életének. Állítólag nem is volt kétségbeesítő az anyagi helyzete. A két eset a rendesnél még szomorubb. Ha éhezök önszántukból tesznek pontot az életükre, az vétkes s szerencsétlen dolog. De ha azok, akiknek nem volt lelki erejük szembeszállni a leszegényedéssel teszik azt, az még lesújtóbb s azt ordítja fülünkbe: *zsidó vallásosságból fakadó lelki egyensúlyra van szükség, különben halálba vezet a felbomlott idegzet.*

Hogy ez a sok öngyilkosság első-sorban a vallásosság hiánya mellett bizonyít, azt már Pesten nem igen látják be. Különben hogyan lenghetne gyászlobogó egy öngyilkos miatt a pesti izr. hitközség épületéről. Aki önkézevel vet véget életének az nem tart igényt arra, hogy a hitközség meggyászolja.

SZOMBAT ÉS ÜNNEPNAP ZARVA
NEUVIRTH TESTVÉREK ÓRAS ÉS ÉKSZERÉSEK
BUDAPEST, KIRÁLY UCCA 28. SZ.
Brillians, ékszerék, ezüst dísz tárgyak, gyertyatartók, menorák, sorlegok, tóra felszerelések nagy választékban
Olcsó árak. Alkalmi vételek. Saját műhely. Brillians, arany, ezüst beváltás.

Orth. kóser vendéglömet

az idén is magam vezetem
Olcsó és izletes koszt. Pensió-rendszer

BALATON-SZEMES

özv. KOHN SÁMUEL NÉ

IGYELMEZTETÉS.
Több cég érdeklödésére, mely saját és turófeléssel foglalkozik és orth. kóser árua reflektál. alulirott ezennel a t. c. közönség tudomására hozom, hogy **városunkban csakis a Központi Tejcarnok, Trattner Márkus cég áll az orth. rabbiság felügyelete alatt.**
DICK HERMANN
sátoraljaújhegyi orth. rabbi

LAURANA Abbázia mellett Pensio Weiss Elsőrangú családi ház.

Közvetlenül a tengerparton. Nagy balkonos szöbák gyönyörű kilátással. Elismert, kitünö magyar konyha. **Napi pensio 25 litártól.** Kivánatra prospektus.

Az Aguillár-család

Elbeszélés. 12. Irta: **Dr. Lehmann**, mainzi rabbi
(Fordította: **MÜLLER IGNÁC**)

Ezekből a kérdésekből most már tudta Don Manuel, hogy titkos zsidósággal vádolják. Szilárdan el volt tökévelve, hogy végtelenségig vigyázni fog arra, hogy mindent elkerüljön a szavaiban, ami felhasználható lenne majd ellene. Amikor az inkuizitor látta, hogy Don Manuel el van határozva a tagadásra, módszert változtatott. Egyszerre a következő kijelentést tette:

— Kegyelmed március 13-an bűjtölt, semminemű éltel nem vett magához, holott ez a nap nem egyházi ünnep. Ne tagadja, be van bizonyítva.

Don Manuel rögtön felfogta, hogy mi rejlik e különös állítás mögött. Az inkuizíció régi instrukcióiban ugyanis az volt, hogy a zsidók Ador hó 13-án bűjtölnek és zárójelben hozzá volt írva az „Ador” szó mellé: „március”, jelezvén azt, hogy Ador rendszeren márciusra esik. De arról már nem tudott az inkuizitor, hogy a zsidó hónapok napjai a holdszámítás miatt évenként eltérnek a polgári hónapok napjaitól.

— Március 13-án? — kérdezte Don Manuel — Tévedő uram, sohasem szoktam mindennemű ételtől tartózkodni, hanem megtartom a bűjtnapokat úgy, ahogy ezt az egyház előírja. Március 13? Emlékszem már, ez a nap nevenapja barátom Don Antonio de Paulo főbíró feleségének, Donna Euphrosiának; emlékszem, hogy nevezett napon feleségemmel megjelentem házában, hogy köszöntsük a ház urnóját. Meg is kínáltak bennünket édességgel és ettünk is belőle. Minderről meggyőződhetek, főtisztelendő Atyám.

Az inkuizitor csodálkozott és meghökkent; szilárdan meg volt ugyanis győződve arról, hogy március 13-a egy zsidó ünnepnap; azt is olvasta valahol, hogy a zsidók az ő bűjtnapjukat — szó volt abban a könyvben a kiengesztelés napjáról — igen szigorúan megtartják és természetesen nem tudott különbséget tenni a bűjtnapok között, nem tudta, mi a különbség Jom-kipür és Eszter bűjtje között, így tehát: ha Don Manuel március 13-án a főbírónál édességeket fogyasztott — okoskodott az inkuizitor — akkor talán mégsem titkos zsidó. Az inkuizitor elhatározta tehát, hogy rögtön a vád főpontjára: a hus kiszósására tér át. Ezt a vádat eskü alatt megerősítették Fray Balthazar szerzetes és Juanna, a dajka. Ha Don Manuel ezt is tagadni fogja, akkor mindjárt át lehet térni a kínzásra.

— Don Manuel! Hogyan lett a hus elkészítve az Ön házában? — kérdezte az inkuizitor.

— Részben főzték, részben sütötték, ahogy ez Sancha szakácsnőnknek tetszett.

Meg szokták sózni a húst?

— Bizonyára, mert ki tud sóltan húst enni.

— Kegyelmed nem értett meg engem, én azt kértem,

vajjon a főzés, vagy a sütés előtt megsózták-e, hogy a vért kihuzzák belőle.

— Én nem vagyok beleavatva a konyha titkaiba, én sohasem törődtem az ételek elkészítésével.

— És a felesége?

— Ő sem ment soha a konyhába, az egész konyha dolgát rábízta az öreg szakácsnőjére, aki már anyjánál szolgálatban állott.

Don Manuel feleletével az inkuizitor megelégedett. Hisz lehetséges — gondolta — hogy az a szakácsnő a húst gazdája tudta nélkül sózta ki, annál is inkább, mert előbb egy marannos szolgálatában állott, akit később titkos zsidóság miatt el is ítéltek. Csak az volt a gyanus az inkuizitor előtt, hogy Don Manuel felesége és házanépe titokban elmenekültek.

A foglyot visszavezették cellájába, mert utána akartak járni és kérdezősködni a főbírónál a március 13-án történekről és aztán meg akarták kezdeni a torturát. Ha Don Manuel a rettenetes kínzásokat elbírja viselni, akkor megmenekül. De képes lesz-e eltérni ezeket a rémületes szenvedéseket, az nagyon is kétséges volt.

Amíg Don Manuel a szent törvényeszkék börtönében szülődőtt, elhelyezték a beteg fiát Diegot a dominikánusok kolostorába, ahol lassanként gyógyulni kezdett. Ellenben Don Manuel feleségéről és a lovag egész házanépéről semmiféle nyom nem maradt, bármilyen gondosan keresték is. Ugyanis nagyon szívesen szerették volna elfogni Sanchát, az öreg szakácsnőt, akihez a gyanyu legnagyobb része tapad s ép oly élvezettel égették volna el az öreg szakácsnőt, mint az előkelő lovagot.

Mi is történt a menekültekkel? Szerencsésen sikerült megmenekülniök a földalatti folyosón, mert az inkuizíció őrsége nem fedezte föl azt a boltosatos helyiséget, amely templomnak szolgált. A menekülők a folyosón átmenve az erdőben, amelyről már említést tettünk, jutottak szabadba. Ott rövid tanácskozást tartottak. Valencia zsidó lakószói elhatározták, hogy lasanként, egyenként visszatérnek házaikba, mert őket csak akkor fenyegetni veszély, ha Don Manuel elárulná őket, ők azonban bíztak benne, tudták, hogy semmiféle kínzás nem fogja őt árulásra készíteni. Más volt az eset a lovag szolgálóival és szolgálónőivel, ezeknek el kellett menekülniök, mert Raphaeló hallotta, hogy a főbírónak az volt a parancsa, hogy mindannyiukat letartóztassa, sőt kellett tehát széledniök, az egyik erre ment, a másik arra, miután mindegyik magához vett egy bizonyos összeget az erre a célra előkészített aranypénzekből. Raphaelo elhatározta, hogy Donna Annunziátát, a kis leányával együtt Madridba vezeti. Spanyolország fővárosában, a Las Intantos elővárosban, Donna Annunziátának egyik nagynénje élt jó viszonyok között és a hű szolgáló remélte, hogy ennél a nagynéninél, aki különben özvegy volt és úgy hívták: Donna Katharina de Montalto, az urnője és kisleánykaja biztos menedéket fognak találni. Utána Kordovába készült menni, hogy ott Don Alphonso Fernandes bibornokot rábírja arra, hogy unokaöccsét megmentse. (Folyt. köv.)

Kizárólag egyedül orthodox kóser

WEISZ MÓR keksz teasütemény és kétszersült gyára
Budapest, VII., Dob ucca 22. — Telefon: 42—3—65.
Kétszersült, keksz, nápolyi, fagylalt, ostya

— A budapesti orthodox rabbiság felügyelete alatt. —

Szlovákiából

A ruszinszkói országos iroda ügye. Az ungvári hitközség az Országos Hivatal felhívására alapján július 3-ára összehívta a ruszinszkói hitközségek képviselőit, hogy

megalakítsák az önálló, a bratislavai irodától független orthodox irodát.

A hitközségek egy része, amely Nagyszőllyősen gyűlésezett, tudvalevően ellenzi ezt, a bratislavai országos irodához akar csatlakozni s nem is jelent meg az egybehívott konferencián.

Szlovákiai jesivák. A csehszlovák közoktatásügyi minisztérium hivatalos jelentést adott ki a köztársaság területén levő jesivákról s összesen 5 „rabbiiskolát” sorol fel: Bratislava, Komarno, Kosice, Prešov és Munkács, a tanulók száma 506. — Ezek az adatok teljesen hibásak. Amint a *Zsidó Ujság* már régebben megírta, magában Szlovenszkóban több mint 35 jesiva van, 2000 növendékkel. Ebbe a számba nincsenek belefoglalva a ruszinszkói jesivák (Munkács, Huszt stb.). Hogy mindezekről a minisztérium tudomással nem bír, ennek az oka, hogy a jesivák vezetősége nem küldi be a hivatalból bekért adatokat, pedig az országos orthodox iroda még 1925-ben figyelmeztette a rabbikat, — az iskolaminisztérium 35.718 III. sz. rendelete alapján — hogy minden nyári szemeszter végén küldjék be az adatokat statisztikai feldolgozás céljaira.

A pozsonyi Chevra választása június 26-án ment végbe. Megválasztottak: Kunstadt N. elnök, Stahler Henrik gabe (s az alapszabályok értelmében egyszersmind a zsidó kórház kuratóriumának elnöke); Reichner Antal, Lichtenfeld Ignác, Quitt Jakab előljárók.

Uj Talmudtóra Pöstyénben. A pöstyéni Talmudtóra agilis vezetőségének sikerült egy polgári iskolai tanfolyammal egybekötött Talmudtórát megszervezni. Ezáltal lehetővé válik, hogy a növendékek — a polgári iskolai ismeretek tökéletes elsajátítása mellett — a nap legnagyobb részét a Talmudtórán töltsék el. Alapítói hozzájárulásként ezideig 8000 Kc-t jegyeztek. Az új intézetben természetesen az idegenből is készséggel vesznek fel növendékeket.

Vyhne-fürdő

(Szlovenszkó)

Orth. **וַיְהִי** vendéglő a zlatomoravcei (aranyosmaróti) főrabbi ur felügyelete alatt.

Elsőrangú konyha, pontos kiszolgálás.

Iskolás gyermekek csoportbani ellátása olcsón.

Tulajdonosok:

Deutsch & Neuwirth.

HIREK

NAPTÁR

Sabosz Kajrách, Tamúz 5. IV. Perek.
Gyertyagyujtas (Bpest) 7.30
נחש kimenetele 8.30

— AZ ORSZÁGOS T. B. végrehajtóbizottsága legutóbbi ülésén örömmel állapította meg, hogy számos új T. B. alakult meg, illetőleg csatlakozott az O. T. B.-hez. Így Szikszó, Ózd, Ujfehértó, Vaja, Hajduböszörmény. Mindenütt tanulják az *Amúd Tifereszt*. A B-csoport szükségességét felismerve, több egyesületben meg is alakították. A végrehajtóbizottság felkér minden T. B. vezetőséget, hogy a beküldött kérdőíveket, valamint a hozzájárulási hátralékokat mielőbb a központhoz (Budapest, Laudon ucca 3.) juttassák.

— A PESTI CHEVRA KADISA június 29-én rendkívüli közgyűlést tartott, Kramer Miksa elnöke alatt. Az előljárárság jelentését a közgyűlés egyhangulag elfogadta. Majd az alapítványok és letétek elhelyezésével kapcsolatos ingatlanvétel, illetve cserét tárgyalták és az előljárárságnak a felhatalmazást megadták. Dr. Hajdu Miklós vezérigazgató, a vezetőség munkásságát s dr. Endrei igazgató érdemeit méltató szavai után Kramer Miksa szótartott intézett — a kongresszusi zsidóságban kitört háborúságra való tekintettel — a béke érdekében, melyet a közgyűlés tagjai nagy lelkesedéssel fogadtak.

— GROSZ IZRÁEL Z. C. L! Lesújtó hírként közöljük olvasóinkkal, hogy a hírneves tokaji Grosz-család feje: R. Jisroél elhunyt. A megboldogultnál megvalósult a *Rabbéni Hakodajst*-ről szóló talmudi mondas: „Tajró ügedülő bemokajm echod” — Tóratudomány gazdagsággal párosult. Fuchs Benjámin nagyváradi főrabbi apósát gyászolja a megdicsőültben. — הנצי"ה

— A DUNASZERDAHELYI T. B. Sabosz traktátusra szijumöt rendezett. Katz Antal K. A. J. főrabbi tartalmas beszéde után felszólaltak: Steiner József egyleti előadó, Katz Józsu, Schwarcz Salamon, Baumel Jud, Engel Salamon. A rendezésben Paskusz Sándor, Braun Lajos, Ungár Mór is részt vettek. GY. A.

x FELVÉTEL A MISKOLCI TANITÓNÓKÉPZŐ INTÉZETBE. Hazánk egyetlen zsidó tanitónóképző intézetének I. évfolyamába az ország minden részéből nagy számban kérték a felvételt, ami a legbiztosabb jele az intézet iránt ország-szeret megnyilvánuló nagy érdeklődésnek. Jelmező, hogy a felvételt kérőknek fele — nem zsidó. A folyamodványokat az intézet igazgatósága a napokban felterjesztette, de néhány hely betöltését, az utólag jelentkezőkre tekintettel függőben tartja. Felvételeiket utólagosan kérők felvilágosításért forduljanak az intézet igazgatóságához.

— A GYÖNGYÖSI TIFERESZ BACHURIM június 19-én ünnepélyes külsőségek között ülte meg fennállásának tízedik évfordulóját, az „Avajdo zóró” befejezésére rendezett szijum ünnepélyvel kapcsolatban. Először diszközgyűlés volt, melyen Steiner László egyesületi elnök nagyhatalmú ünnepi beszédet tartott. Neufeld Jenő egyesületi rabbi a hadront mondta, majd bankett következett, melyen Present Márton köszöntötte újból a megjelenteket. Neufeld rabbi tartalmas homilietikai beszéde után Jungreis Antal főrabbi hosszabb drósó keretében emlékezett meg az egyesület alapítóiáról és a jelenlegi vezetők munkája iránt elismerését fejezte ki. Hermann Miksa hitk. elnök lelkesítő beszéde után értékes *divré tajró* mondták: Haber Béla, Pollák Jenő az „O. T. B.” kiküldötte, Schindelheim Dávid, Wieder Manó, Zinn Arnold, Schütz Miksa. Az éneki részt Reich Jakab kántor és Keszténbaum Lajos látták el.

— NAGY GYÁSZ DEBRECENBEN. Debrecenből jelentik: Suljos csapás érte főt. főrabbinak fiát, Strasser Simon fake-reskedőt. Huszonkétosztendős neje, három és fél évi boldog házasság után, vérmérgezés következtében péntek délután hirtelen elhunyt. A zsidó női érényekben kintű fiatal hölgy, özv. Pápa Manóné leánya volt, Vácról. Vasárnap délelőtt temették az egész debreceni társadalom osztatlan részvete mellett. Apósa: főt. Strasser főrabbi, majd Rosenberg Farkas rabbi méltatták az élete virágában elköltözöttet. — הנצי"ה

— A BESZTERCEI FŐRABBI SIRKŐAVATÁSA. Az erdélyi orth. központi iroda mult év nyarán elhalt nagynevű elnökének, Ullmann Salamon besztercei főrabbinak sirkőavatása július hó 11-én délelőtt 11 órakor lesz Besztercén.

— A BALASSAGYARMATI T. B. jól sikerült, nagyszabású szijum-ünnepélyt rendezett, *Kidúsin* befejezése alkalmából. A hadront Deutsch Dávid főrabbi mondta és a banketten kintűő magidúsz-drósót tartott. Utána Deutsch Manó rabbi, R. Hers Schwarcz, Braun Tóbiás urak szónokoltak. A T. B. tagok körül Braun Izrael, Lebovics Sándor; Schwarcz Ernő, Rubinstein Pál beszéltek. A rendezés utóbbiakon kívül Schwarcz Lipót érdeme.

— ORTHODOX ÉLET SIÓFOKON. A Siófokon tartózkodó orthodox nyaralóknak az elmúlt szombaton egy fényes keretek közt lefolyt ünnepségen volt részük. Dr. Stern Simon (Bpest) legkisebb fiának Benjomin-nak *bármiczevóját* ünnepelték, nevezettnek siófoki lakásán. A lakoma, amelyen az összes siófoki orthodox nyaralók megjelentek, az ünnepeltnek lendületes szavakkal elmondott drósója- és a vendégek *divré tajrója* után, emelkedett hangulatban és egy igazi *sz'üdo sel miczevo* kellemes impresszióival ért véget.

— PAKSRÓL jelentik: „Freund Izrael szászrégeni főrabbi, az erdélyi orthodoxia egyik kimagasló vezéregyénisége, leányának látogatására az elmúlt szombatot városunkban töltötte. A hitközség előljáróságának felkérésére a templomban dróssót mondott. A mély gondolatokban gazdag, gyönyörű szónoklat mindvégig lebilincselte a templomot megtöltő hallgatóságot. Délután a hitközség színe-java meglátogatta az ilusztris vendéget“.

x MINDENKI PÉNZHEZ JUT, ha felesleges férfiruháit, butorait, szőnyeget függőnyeit és régiségtárgyait Rottenberg-utca 46. Tel.: Aut. 18—5—21. Hívásra házhoz megyek. Ugyanott ezen tárgyak legolcsóbb árban vásárolhatók.

x AGY ÉS SZIVÉRELMESEZEDÉS-BEN SZENVEDŐ EGYÉNEKNEK a természetes „Ferenc József“ keserűviz megbecsülhetetlen szolgálatot tesz azért, hogy a béltartalmat kíméletesen távolítja el. Tudományos tapasztalatok kétségtelenné tették, hogy a Ferenc József víz számos féldoldali hűdésben fekvő betegnél is megtette a hatást s nagy megkönnyebbülést okozott.

Családi hírek (Négy sorig 4 pengő, azonfelül soronként 1P)

Grünburg Ilonka a késmárki főrabbi leánya és Jungreis Aron zselici főrabbi házasságot kötöttek.

Hofstädter Jozefin a bratislavai kántor leánya és Izrael Márton Antwerpen, házasságot kötöttek.

Herskovits Mancika Kezmarok, Kellner Lipót Komárom — Makó, jegyesek. (A galantai „Chavurasz Talmidim“ gratulál!)

Deutsch Lipótnak, a nagysallói főrabbi leányával Abelesz Ilonkával való eljegyzése alkalmából szívélyes mazelotvot kíván a

Tiferesz Bachurim, Miskolc.
Lakodalmi díszbéd már P 2,50-ftől
Nissel étteremben, Rombach utca 16.

Gestetner Imre (Amron) Győrből lakhelyét Újpestre, Király utca 47. helyezte át. Arany, ezüst és briliánsárak legjutányosabban beszerezhetők és értékesíthetők. Kívánatra választékot küld. Tel.: 94—5—60.

Szerkesztői üzenetek

ALFÖLD: A kultuszadó mérvé teljesen független az állami adó magasságától és szükség esetén a közigazgatás által behajtható. — „TNACHT!“: Ahhoz, hogy a jesi-vákban mit tanítsanak, csak rabbik illetékesek hozzászólni. Egyébként konkluziója helyes, de úgy a Tnach, mint a héberírás stb.-nek elsajátítása a rabbinövendékek által nem új téma a Zs. U. hasábjain.

Új orth. vendéglő és pansió megnyitott SIÓFOKON,

LÖWINGER és BENEDIKTNÉ vezetése mellett. Legolcsóbb árak. Iztetkoszt Házhoz is szállítunk. Újonnan fehér butorokkal berendezett szobák.
Érdeklődés: Löwinger-pansió, Siófok, Heinrich Ferenc- u. 1.

Pályázatok

A FEHÉRGYARMATI ORTH. HITKÖZSÉG az üresedésben levő kántormetszői állásra pályázatot hirdet. Pályázótól megkívántatik, hogy *sajchet ubajdek mimcho, báál kajre menaker, mohel* és elsőrendű, kellemes hangú *báál t'filló, jóré somájim legyen.* Utiköltség csak a megválasztottnak térítettik meg. Az állás szeptember 1-én foglalandó el.

Grünbaum Dezső hitk. elnök.

A MISKOLCI IZR. TANITÓNŐ-KÉPZŐ INTÉZET pedagógiaszékés tanári és a szervezés alatt álló gyakorló elemi iskola (I—II. oszt.) *gyakorló tanítói* állására pályázatot hirdetünk. Pályázhatnak okl. tanítóképző-intézeti pedagógia szakos tanárok (tanárnők), ill. megfelelő minősítésű okl. el. isk. tanítónők (tanítók). A kellően felszerelt, eddigi működés és vallás-erkölcsös életmódot is igazoló, okmányokkal ellátott folyamodványok a hirdetés megjelenésétől számított 10 napon belül a miskolci orth. izr. anyahitk. címére küldendők.

A megválasztottak állásaikat szeptember 1-én tartoznak elfoglalni.
Dr. Rosenberg Márton s.k. okt. biz. eln.
Dr. Serbu Adolf s.k. igazgató.

Apró hirdetések

LÖWINGER SÁMUEL Kaba. Házasságközvetítő. *Biztos eredmény!* Válaszbélyeg
BENŐSÜLHET szlovenszkói városban jól menő üzletbe, 32 éves özvegy sógor-nőmhöz, intelligens kereskedő némi tőkével. Talmidchóchom előnyben. Ajánlatokat „jó parnósó“ jeligen Müller József Bratislava, Edlov dvor továbbít.

KERESEK csinos, szorgalmas, szépnek mondott leányom részére komoly, szigorúan vallásos 28—32 éves fiatalembert, kereskedőt, kinek minimálisan havi 400 pengőt jövedelmező önálló üzletet adok, teljes, üzembépes felszereléssel. Pontos válaszokat „Az ipart elsajátítom“ jelíggel válaszbellyeggel a kiadó továbbít.

MODERN csinos, finomlelkű uriaszony egy leánykával, cca 100.000 Kc hozomány-nal férjhez menne nyugdíjkezes hivatalnokhoz, vagy más, egzisztenciával bíró uriemberhez. Lehet özvegy is, 1—2 gyermekkel. Bélyeggel ellátott leveleket „Orth háztartás“ jelige alatt Müller József Bratislava, Edlov dvor továbbít.

1932. július 8.

ÖNÁLLÓAN dolgozó nőten, perfekt héber betűszedő, tartós állást kaphat. Cim: kettőslapon a kiadóban.

MENÓRAH-KÖNYVEK, Izrael Zangwill: *A snorerek királya*, Carl Emil Franzos: *A pojáca* (2 kötet), Benjamin Disraeli: *Dávid Alroy*, Mendele Mócher Szórim: *A sánta fiske*. Egész díszes vászonkötésben 5 kötet 15 P egyszerre véve. Kohn Emil könyvkereskedő, Budapest, V., Vilmos császár ut 26.

23 ÉVES jó megjelenésű fiu részére, divatruüzletbe, vagy drogeriába állást keresek, ahol a szakmát kitanulhatja, minden fizetési igény nélkül. *Kohn Vilmos, Balatonszemes.*

RŐFŐSKERESKEDŐSEGÉD hosszú bizonyítvánnyal, alkalmazást keres. „Szerény fizetés“ jelíggel, válaszbélyeggel.

17 ÉVES orth. árva leány elmenne háztartásba kisegítőnek. Cim: Goldstein, Szilasbalhás.

VALLÁSOS tanító teljes ellátással, fizetéssel, elemistákhoz — azonnal — ajánkozhat. Licht Mór, Kőrösladány.

HAJDUSÁMSON főterén 40 éve fennálló rőfösüzlet, 3 rolettás berendezéssel, lakás, koporsóraktárral, elköltözés miatt átadó. Weisz Gizella, Hajdusámsón.

JUNIUS 30-ÁN este 7.50-kor Budapestről induló debreceni vonatban kis utazótáskám eltiint. Felkérem a becsületes megtalálót vagy vevőt, hogy a táskámban volt *talizomat*, két pár *t'filint*, valamint imakönyvemet (melyen anyósom bélyegzője van rajta: özv. Fränkl Henrikné Ujfehértó) hozzám visszaszármatatni sziveskedjék. Költséget készséggel térítik. Cim: özv. Fränkl Henrikné, Ujfehértó.

KÜLÖNBEJÁRATU nagyon szép butorozott szoba 1—2 személynek, esetleg lakótársnőnek jutányosan kiadó. Andrassy ut 64. I. 2.

VENNÉK használt *Mogén Avróhomot*, R. Akivo Éger megjegyzéseivel. Stein főrabbi, Diósgyőr.

SZOMBATHELYEN

legízletesebben és legolcsóbban étkezhetik

Einhorn Simon orth. vendéglőjében

Erzsébet királyné-utca 5. sz.

Előrekeny és pontos kiszolgálás. Lakodalmakat jutányosan vállal

Felelős szerkesztő és kiadótulajdonos:
GROSZBERG JENŐ

SPRINGER NYOMDAI MŰINTÉZET.
Budapest, VII., Bethlen-utca 22.

Budapest, 1932. július 19.
5692. Tamúz 15.

40 fillér

VIII. évfolyam 27. sz.

אללנעמיינע יידישע צייטונג

ז'ח

ZSIDÓ UJSÁG

AZ ORTHODOX ZSIDÓSÁG FÜGGETLEN HETILAPJA

Alapította:
Groszberg Lipót

Szerkesztőség és kiadóhivatal:
BUDAPEST, VII., SIP UCCA 10.
Telefon: J. 42-5-90. Csekkszám: 50.791.
EGÉSZ ÉVRE 20 PENGŐ (Kalföldre 25 P.)

Szerkeszti:
Groszberg Jenő

Az ember gyarlósága

Méltán keltett megdöbbenő hatást a cseh cipőkirálynak Batának tragikus végű repülőgép-katasztrófája. Az emberi lét mulandóságának érzete főg el mindenkit, amikor arra gondol, hogy 25.000 ember kenyéradója, mérhetetlen vagyon ura, reggel a repülőgépbe száll és egyegyed óra múlva már csak holttestem. A nagy üzleti tervek így foszlottak semmivé. Ha egy szürke ember elhalálása is alkalmas belső elmélyedésből fakadó érzések s gondolatok kiváltására, mennyivel inkább parancsolja egy oly jelentős ember hirtelen elmulása a magunkbaszállást. A nagyok összeomlásánál azt kell éreznünk, amit az egykori próféták lelke visszhangoztatott: a világot kormányzó I'ten mindenhatósága megnyilatkozott. *Jesájó* a hatalmas kényur bukásáról azt mondja: „*Miképen hullottál le az égből, ragyogó hajnalszínig, lebuhtál a földre, aki népek sorsát szabta meg*“. Egy

másik próféta: *Ajvájó*, az igazságot osztó Mindenható nevében pedig oda-dörög az elnyomónak: „*Ha sasként emelkedsz a légtérbe s ha csillagok között rakod is fészkeket, onnan ledoblak, szólt az Ur*“. Ami a prófétáknál csak jelképes kifejezés: a repülés, sasként való emelkedés, a csillag felé törekvés ez a mi időnkben, a repülőgép kor-zakában szöszterinti valóság — de a hatalmasok lezuhanása az ég birodalmából a földre, nekünk is csak azt mutatja, hogy minden emberi hasonló az elröpülő álmhoz, mert különben Bata pusztulásánál szó sem lehet elnyomóról és senki sem érezhet miatta erkölcsi kielégülést.

A cipőkirály vallásilag közömbös volt s nem ismerte a fajgyűlöletet a zsidósággal szemben. A magyarországi viszonyok mellett bizonyos foku csodálkozással olvastuk mindig, hogy a *héber betűs csehszlovákiai hetilapok*

gyakran hoztak üles nagyságu hirdetések a Bata-gyárakról, Bata közgazdasági nézetéről és cipői olcsóságáról. Ez mindenesetre azt bizonyítja, hogy a türelmesség szelleme uralkodott a nagy gyáros környezetében.

Nem haladhatunk el szótlantul a lapok ama hire mellett, hogy az óriási üzem életében fennakadást nem jelent az üzem megalapítójának halála.

Leleiek terére átvive — egy ilyen haláleset eszünkbe juttatja a régi tanítást: „*térj meg haláloed előtt egy nappal s mivel nem tudod, melyik az, minden napot haláloed előtt valónak tartis*“. Ilyen módon lehet a cipőkirály tragikus pusztulása alkalom számunkra vallási érzésünk fokozására, mert a mi szempontunkból véve *emléketet I'ten mindenhatóságára, az ember gyarlóságára*, a végzett munka értékére és arra is, hogy minden percben készen legyünk megjelenni a mennyei ítélőszék előtt.

Orth. konferenciák Pozsonyban és Ungváron

A szlovenszkói orth. iroda központi, ill. rabbibizottsága július 12-én ülésezett Pozsonyban. Fontos szervezeti kérdések és adminisztratív ügyek szerepeltek a napirenden. Többek között szóba került azon anomália, hogy a hatóság *macosera, mikvera* stb., formalmi adót vet ki. A bizottság megbizta az Irodát, hogy az illetékes hatóságoknál intervenáljon. Miután még a katonák kóser ellátásának kérdése felől tanácsoztak, több hitközség ügye került megvitatás alá. Tárgyalták *Ogyalla*, eddigi statusquo hitközség kérelmét az orthodox szervezetbe való felvétele iránt. Mivel a hitközségi instituciókat és egyéb kelleket rend-

ben találták a felvétel megtörtént. Szenicze után ez a második orthodoxá lett statusquo hitközség Szlovákiában. Ez alkalommal megemlítendő, hogy az utóbbi években a köv. új szlov. orth. hitközségek alakultak: Losonc, Besztercebánya, Lőcse, Vágújhely, Zsolna, Privigye, Liptószentmiklós, Trencsén, Zselic, Saujhely (szlovák oldal).

A ruszinszkói orth. iroda. Mint mult számunkban röviden jelentettük, július 3-án Ungváron megalakították az önálló orth. irodát Ruszinszkó részére. Az ungvári értekezleten 19 hitközség képviselőjén kívül 12 rabbi, köztük az ungvári, munkácsi, királyházi, tiszaujlaki, szerednyei, bereznai, főrabbiak jelentek meg. A megnyitó beszé-

det Mermelstein ungvári hitk. elnök tartotta, majd felkéri a konferencia vezetésére az ungvári főrabbit. Kohn ungvári főrabbi köszöntőjében a Mindenható áldását kéri az értekezlet munkájára. Fischgrund S. és Grünberger H. B. hitk. alelnök (Ungvár) megkapó fejtegetései után a *jelenvoltak egyhangulag az önálló iroda felállítására mellett döntöttek*. Spira Lázár munkácsi főrabbi hosszabb beszédében — melyben az egész kérdéskomplexumot felöleli — rámutat arra, hogy ő már évek óta az önálló irodáért harcolt s a régi magyar orthodoxia elvei szerint akarja vezetve látni az irodát. Ennek értelmében minden bizottságba egy-harmadrész rabbit választanak. Az országos képviselőség 12 rabbiból és 25 világi